

Київський університет імені Бориса Грінченка
Історико-філософський факультет
Кафедра історії України

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О. Б. Жильцов
« 30 » 09 2020р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Регіональна історична урбаністика»

для студентів

спеціальності: **032 Історія та археологія**

освітнього рівня: **першого (бакалаврського)**

освітньої програми: **032.00.01 Історія та археологія**

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 1294/20
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
« _____ » _____ 2020р.

Київ–2020

Розробник:

Будзар Марина Михайлівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України.

Викладач:

Будзар Марина Михайлівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри історії України.

Протокол від 29 серпня 2019 року №1.

Завідувач кафедри _____ (О. О. Салата)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 032.00.01 Історія та архелогія

_____ 20__ р.

Гарант освітньої програми _____.

Робочу програму перевірено

30.08. 2019 р.

Заступник декана _____.

Пролонговано:

на 2020/2021 н. р. _____ (Салата О.О.), « 27 » 09 2020 р., протокол № 1.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), « _____ » _____ 20__ р., протокол №__.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), « _____ » _____ 20__ р., протокол №__.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), « _____ » _____ 20__ р., протокол №__.

© Будзар М. М., 2019 р.

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2019 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
«Регіональна історична урбаністика»	
Вид дисципліни	вибіркова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	4 \ 120
Курс	3
Семестр	5/6
Кількість змістових модулів з розподілом:	4
Обсяг кредитів	4
Обсяг годин, у тому числі:	120
Аудиторні	42
Модульний контроль	8
Семестровий контроль	30
Самостійна робота	40
Форма семестрового контролю	іспит

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: розвиток професійної компетентності і пізнавальних здібностей студентів в галузі міської історії, історичної урбаністики, регіональної історії, вивчення методів і технічних прийомів для здійснення зовнішньої і внутрішньої критики історичних джерел; формування професійних основ історика, який володіє сучасними методами джерелознавчого аналізу; комплексне представлення історії міст у контексті загального історичного процесу. Основна увага буде приділена еволюції органів міського врядування, соціально-економічному розвитку міст у контексті історії України та європейської історії.

Завдання:

- ознайомитися з історії міст та містечок;
- визначити роль міст у розвитку цивілізацій;
- оволодіти прийомами та методами пошуку історичної літератури;
- ознайомитися із системою бібліографічних покажчиків і правилами роботи з ними;
- навчити кваліфіковано оформляти бібліографічний апарат історичного дослідження;
- показати нові підходи у вивченні історичної урбаністики;
- сформуванати комплекс знань із дисципліни міської історії, історичної урбаністики, професійне, критичне ставлення до історичного джерела та зацікавленість кожного студента в поглибленні знань із історичної урбаністики.

Загальні компетентності навчальної дисципліни:

ЗК 1. Здатність до цілеспрямованого накопичування знання, самостійного пошуку та опрацювання інформації;

ЗК 2. Вміння організувати творчі колективи з метою розв'язання комплексних міжпредметних проблем;

ЗК 3. Здатність застосовувати набуті знання та навички у практичних ситуаціях, виявляючи ініціативу та підприємливість;

ЗК 4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

ЗК 5. Здатність взаємодіяти з представниками інших професійних груп гуманітарної сфери.

ЗК 6. Здатність до творчого мислення, яке полягає у схильності до нестандартного вирішення задач, самостійності міркувань та умовиводів.

Фахові компетентності навчальної дисципліни:

ФК 1. Здатність виявляти та опрацювати історичні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти та узагальнювати цю інформацію;

ФК 2. Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних наук, застосовуючи інформаційно-комунікативні технології та інформаційні бази даних;

ФК 3. Вміння створювати тексти однією з іноземних мов з використанням термінів, які прийняті в фаховому середовищі;

ФК 4. Здатність брати участь у дискусії з певної наукової проблеми, у різних формах наукової комунікації;

ФК 8. Здатність відрізнити специфіку у підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки;

СК: Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

- ПРН 1.** Глибокі знання в межах спеціалізації з позначенням новацій останнього часу.
- ПРН 2.** Знання специфіки розвитку історичного пізнання в конкретні історіографічні періоди, в тому числі й на сучасному етапі.
- ПРН 3.** Знання професійних норм в галузі історії та археології.
- ПРН 4.** Знання основних етапів наукового пошуку в галузі історії та археології та завдання кожного з них.
- ПРН 5.** Розуміння основних теоретичних та методологічних проблем сучасної історичної науки.
- ПРН 9.** Розуміння і здатність інтерпретувати основні завдання історичної та археологічної науки.
- ПРН 10.** Здатність пояснювати взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, оцінювати альтернативні варіанти інтерпретації основних тенденцій та особливостей історичного розвитку людства у певні історичні періоди.
- ПРН 11.** Здатність аналізувати взаємозв'язки між позицією професійного історика та пануючими у суспільстві поглядами на минуле.
- ПРН 13:** Розуміти загальні специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.
- ПРН 14.** Здатність брати участь у здійсненні реальних дослідницьких проектів.
- ПРН 15.** Здатність аналізувати явища та процеси світової історії з урахуванням сучасних теорій суспільного розвитку.
- ПРН 16.** Здатність визначати інформаційний потенціал конкретних історичних джерел при вирішенні певної наукової проблеми.
- ПРН 18.** Здатність здійснювати експертизу пам'яток матеріальної та духовної культури, в тому числі з метою їх подальшого використання в сфері туризму та рекреації.
- ПРН 19.** Здатність обґрунтувати мету та завдання власного дослідження з урахуванням актуальних проблем сьогодення.
- ПРН 20.** Здатність узагальнювати результати власного дослідження.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1 <i>Регіональна історична урбаністика в системі гуманітарного знання</i>							
Тема 1. <i>Регіональна історична урбаністика: тезаурус і дослідницьке поле.</i>	8	2					4
Тема 2. <i>Методологія дослідження міста у регіональних вимірах: світовий досвід XX ст.</i>	6	2	2	2			2
Модульний контроль	2						
Разом	16	4	2	2			6
Змістовний модуль 2 <i>Місто в контексті знань про регіони України у XIX – на початку XX ст.</i>							
Тема 3. <i>Регіональні аспекти містознавства в Україні у XIX ст.</i>	16	2	2				6
Тема 4. <i>Місто у процесі інституалізації регіональних досліджень в Україні 2-ї пол. XIX – поч. XX ст.</i>	4	2	2				6
Модульний контроль	2						
Разом	22	4	4				12
Змістовний модуль 3 <i>Українські міста в історико-регіональних дослідженнях XX – початку XXI ст.</i>							
Тема 5. <i>Містознавчий ракурс історико-регіональних студій у міжвоєнний період (1920-і – 1930-і рр.)</i>	16	2	2	2			5
Тема 6. <i>Міста України в історико-регіональних дослідженнях 2-ї пол. XX – початку XXI ст.</i>	4	2	2				5
Модульний контроль	2						
Разом	22	4	4	2			10

Змістовий модуль 4							
<i>Міждисциплінарне підгрунття регіональної історичної урбаністики</i>							
Тема 7. Місто й кордони реальні та уявні.	14	4	2				8
Тема 8. Місто в регіоні у міждисциплінарних історичних розвідках	14	4	4	2			4
Модульний контроль	2						
Разом	30	8	6	2			12
Семестровий контроль	30						
Усього	120	20	16	6			40

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1

Регіональна історична урбаністика: тезаурус і дослідницьке поле

Тематичний план:

1. Регіональна історична урбаністика як поєднання історичної регіоналістики та історичної урбаністики.
2. Тезаурус: місто, урбанізація, регіон. Основні підходи до районування України.
3. Місто в регіоні як предмет дослідження. Типологія міст.

Основні поняття теми: місто, регіон, урбаністика, регіоналістика, глобальний, локальний.

Рекомендована література:

1. Верменич Я. В. Історична урбаністика в Україні: теорія містознавства і методика літочислення. К. : Інститут історії України, 2011. 306 с.
2. Верменич Я. Історична регіоналістика: навч. посіб.; від. ред. В. А. Смолій. К., 2014. 412 с.
3. Бетлій О. Чи можливий «міський поворот» в українській історіографії? Або чого нас може навчити західна історіографія Першої світової війни та місто Київ // Історія, пам'ять, політика. К. : Ін-т історії НАН, 2016. С. 53–72.
4. Ковальська-Павелко І. М. Історична регіоналістика, історичне краєзнавство та історична урбаністика: демаркація предметних полів. *Грані*. 2014. № 6 (110). С. 161–167.
5. Місто: історія, культура, суспільство: часопис. 2016–2019. №№1–6. URL: <http://mics.org.ua/?p=707>
6. Полек Т. Село і місто, або як конструюються культурні кордони. МІКС. 2019. № 6. С. 27–36.
7. Регіональна історія України : зб. наук. пр. / Ін-т історії України НАН України: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EJRN&P21DBN=EJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=JUJ_al1&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=I=&S21COLORTERMS=0&S21STR=regions
8. Центр міської історії Центрально-Східної Європи. URL: <http://www.lvivcenter.org/uk/>.

Тема 2

Методологія дослідження міста у регіональних вимірах: світовий досвід ХХ ст.

Тематичний план:

1. Оформлення методології дослідження міст у світових практиках 1-ї пол. ХХ ст.
2. Оновлення методів регіональної історичної урбаністики в 2-й пол. ХХ ст.
3. «Нова міська історія» в європейських практиках кінця ХХ ст. як засіб оновлення вивчення міста в регіоні.

Основні поняття теми: соціологічні методи вивчення міста, історична антропологія та містознавство, «просторовий поворот» в історичній науці, культурний глобалізм, «теорія Роккана», «нова міська історія».

Рекомендована література:

1. Бетлій О. Міська історія: окреслення дослідницького поля. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2018. Т. 26. С. 9–17. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/15471>.
2. Верменич Я. Історична урбаністика в Україні: теорія містознавства і методика літочислення. Київ: Інститут історії України, 2011. – С. 40–60.
3. Беньямин В. Париж, столиця девятнадцатого столетия // Произведение искусства в эпоху его технической воспроизводимости. Избранные эссе. М.: «Медиум», 1996. С. 141–162.
4. Бродель Ф. Місто як таке // Бродель Ф. «Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV–XVIII ст.», т. 1, с. 414–440. Режим доступу: <https://toloka.to/t56581>.
5. Зиммель Г. Большие города и духовная жизнь. URL: <http://www.ruthenia.ru/logos/number/34/02.pdf>.
6. Китинг М. Новый регионализм в Западной Европе. *Логос*. 2003. № 6 (40). С. 67–116. URL: <http://www.pavroz.ru/files/keatingnewregionalism.pdf>.
7. Лефевр А. Другие Парижи // *Логос*. 2008. № 3 (66). С. 141–147. http://www.intelros.ru/pdf/logos_03_2008/08.pdf.
8. Парк Р. Город как социальная лаборатория [Електроний ресурс]. URL: https://sociologica.hse.ru/data/2011/03/30/1211856691/2_3_1.pdf.
9. Прато Б. Дж., Пардо І. Урбаністична антропологія // Місто: історія, культура, суспільство. 2016. В. 1. URL: <http://mics.org.ua/journal/index.php/mics/article/view/2/1>
10. Сойя Э. Как писать о городе с точки зрения пространства. URL http://www.intelros.ru/pdf/logos_03_2008/07.pdf.

Тема 3

Регіональні аспекти містознавства в Україні у ХІХ ст.

Тематичний план:

1. Роль містознавчих студій у процесі становлення історичних досліджень регіонів України у ХІХ ст.
2. Історико-регіональні дослідження Лівобережної України й Слобожанщини.
3. Міста Правобережної України, Галичини й Закарпаття в історичних розвідках ХІХ ст.

4. Місто в регіональних дослідженнях на південно-східних теренах України.

Основні поняття теми: локальні історичні дослідження у XIX ст., місто на теренах Лвобережної України, місто в дослідженнях Слобожанщини XIX ст., польські історик про Правоберезну Україну, галицьке місто у студіях XIX ст., Південь України і міста.

Рекомендована література:

1. Баженов Л. В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX—XX ст.: Історіографія. Біобібліографія. Матеріали. Кам'янець-Подільський, 1993. 480 с.
2. Воронов В. І. О.М. Лазаревський як історик та археограф. Український історичний журнал. 2009. № 3. С. 48–67. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/4921>
3. Данилюк, Д. Д. Іоаникий Базилович (1742–1821) – основоположник Закарпатської історіографії. *Carpatica*. 2002. Вип. 14. С. 261–272. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/19425?locale=ru>.
4. Дем'янчук Г., Дем'янчук А., Дем'янчук Б. Українське краєзнавство: сторінки історії. К.: «Просвіта», 2006. 296 с.
5. Киян О. І. Олександр Яблонівський як дослідник історії України. *Український історичний журнал*. 1994. № 4. С. 61–74. URL: http://resource.history.org.ua/publ/journal_1994_4_61.
6. Максимович М. Бубнівська сотня // Максимович М. Вибрані твори. К.: Либідь, 2004. С. 258–314.
7. Франко І. Галицьке краєзнавство. URL: <http://www.i-franko.name/uk/Misc/1892/GalyckeKrajeznavstvo.html>
8. Ясь О. Історик і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок XIX – 80-ті роки XX ст.): У 2 ч. / Відп. ред. В. А. Смолій. Ч. 1. К.: Інститут історії України, 2014. 587 с.

Тема 4

Місто у процесі інституалізації регіональних досліджень в Україні 2-ї пол. XIX – поч. XX ст.

Тематичний план:

1. Місто у процесі інституалізації регіональних досліджень в Україні: наукові школи 2-ї пол. XIX – поч. XX ст.
2. Регіонально-урбаністичні дослідження в діяльності наукових товариств 2-ї пол. XIX – поч. XX ст.
3. Місто в діяльності губернських архівних комісій на теренах України.

Основні поняття теми: наукова школа, наукове товариство, обласна монографія, церковне історичне товариство, “давньосховище”, губернська архівна комісія,

Рекомендована література:

1. Артамонова С. Краевед и историк Лаврентий Похилевич. URL: <https://www.myslenedrevo.com.ua/ru/Sci/History/Kupola/Vol03/Poxylyevych.html>

2. Верменич Я. Історична регіоналістика: навч. посіб.; від. ред. В. А. Смолій К., 2014. 412 с.
3. Дем'янчук Г., Дем'янчук А., Дем'янчук Б. Українське краєзнавство: сторінки історії. К.: «Просвіта», 2006. 296 с.
4. Колесник М.П. Історичне товариство Нестора-літописця та його вклад в розвиток історичної науки в Україні. *Український історичний журнал*. 1995. № 5. С. 28–36.
5. Костриця М. Ю. Волинське церковно-археологічне товариство та його роль у розвитку краєзнавства. *Краєзнавство*. 2005. №1–2.
6. Макієнко О. А. Взаємодія земств і губернських учених архівних комісій у збереженні культурної спадщини України. *Чорноморський літопис*. 2011. № 3. С. 32–35. URL: <http://litopys.chdu.edu.ua/article/view/61728/57490>

Тема 5.

Містознавчий ракурс історико-регіональних студій у міжвоєнний період (1920-і – 1930-і рр.)

Тематичний план

1. Місто в історико-регіональних дослідженнях кінця 1910-х – 1920-х років (краєзнавчий напрям, «історичне районознавство»).
2. Осередки досліджень історії регіону підрадянської України у 1920-ті роки.
3. Історико-регіональні дослідження 1930-ті у порівнянні: західноукраїнські землі та на підрадянська Україна.

Основні поняття теми: *Всеукраїнська академія наук, історичне районознавство, наукові товариства при ВУАН, «історія фабрик і заводів»,*

Рекомендована література:

1. Верменич Я. Історична регіоналістика: навч. посіб.; від. ред. В. А. Смолій – К., 2014. – 412 с.
2. Дем'янчук Г., Дем'янчук А., Дем'янчук Б. Українське краєзнавство: сторінки історії. – К.: «Просвіта», 2006. – 296 с.
3. Клименко Н. Історико-краєзнавча спадщина Івана Крип'якевича. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?I21DBN=EJRN&P21DBN=EJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=IDP=&2_S21STR=kraj_2010_1_156.
4. Прокопчук В. С. Від «зоряності» – до занепаду: українське краєзнавство кінця 20-х – початку 30-х рр. XX ст..URL: <file:///C:/Users/Master/Desktop/05-Prokorchuk.pdf>.
5. Савчук В. О. Краєзнавчий рух України другої половини 1920-х – першої половини 30-х років XX ст.: у лещатах політики одержавлення. URL: <file:///C:/Users/Master/Desktop/54706-111207-1-SM.pdf>
6. Свищ О. Краєзнавчі дослідження Івана Крип'якевича. *Наукові зошити історичного факультету Львівського університету*. 2012-2013. Вип. 13-14. С. 176-186. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzif_2012-2013_13-14_15. Т

Тема 6

Міста України в історико-регіональних дослідженнях 2-ї пол. XX – початку XXI ст.

Тематичний план

1. Еволюція регіональних історико-урбаністичних досліджень в Україні у 2-й половині XX ст. «Історія міст і сіл УРСР» як варіант оновлення містознавчих студій.
2. «Нові регіональні сюжети» сучасної історичної урбаністики.

Основні поняття теми: *«Історія міст і сіл Української РСР», Українське товариство охорони пам'яток історії та культури,*

Рекомендована література:

1. Верменич Я. Історична регіоналістика: навч. посіб.; від. ред. В. А. Смолій – К., 2014. – 412 с.
2. Верменич Я. Історична урбаністика в Україні: теорія містознавства і методика літочислення. Київ: Інститут історії України, 2011. – С. 40–60.
3. Дяк С., Склокіна І. Дослідження, документування та популяризація історії міст в Україні: досвід центру міської історії у Львові. *Місто: історія, культура, суспільство*. 2016. В. 1. URL: <http://mics.org.ua/?p=41>.
4. Окаринський В. У карнавалі революції. Тернопіль від «перебудови» до незалежності України // Тернопіль: місто, люди, історія (від давнини до 1991 року). URL: <https://www.istpravda.com.ua/articles/2018/03/2/152160/>
5. Портнова Т. Еволюція міського середовища Катеринослава кінця XIX – початку XX ст. – URL: <http://www.historians.in.ua/index.php/en/doslidzhennya/144-tetiana-portnova-evolyutsiya-miskoho-ser>.

Тема 7

Місто й кордони реальні та уявні

Тематичний план

1. Адміністративно-територіальний устрій в історичному вимірі та історія міст.
2. Історична лімологія: концептуалізація поняття, предметне поле досліджень.
3. Україна та її міста як об'єкт дослідження порубіжжя.

Основні поняття теми: *територіальна еволюція, регіональна ідентичність, унітаризм, федералізм, історична лімологія, адміністративно-територіальне районування, транскордонність, історіографічне районування, концепції фронтиру та прикордоння.*

Рекомендована література:

1. Верменич Я. Історична регіоналістика: навч. посіб.; від. ред. В. А. Смолій К., 2014. 412 с.
2. Верменич Я. В. Історична урбаністика в Україні: теорія містознавства і методика літочислення. К. : Інститут історії України, 2011. 306 с.

3. Верменич Я. В. Адміністративно-територіальний устрій України: еволюція, сучасний стан, проблеми реформування / НАН України. Інститут історії України. У 2-х чч. К. : Інститут історії України, 2009. Ч. 1. 364 с.; Ч. 2. 370 с.

4. Рєпіна Л.П. Місто, суспільство, цивілізація: історична урбаністика у пошуках синтезу. URL: <http://socio.125mb.com/gorod-obschestvo-tsvivilizatsiya-istoricheskaya-17844.html>

5. «Поверх кордону»: концепція прикордоння як об'єкт дослідження. Україна модерна. 2011. № 18. 47–78. URL:

http://shron1.chtyvo.org.ua/Lepiavko_Serhii/Poverkh_kordonu_kontseptsii_prykordonnia_iak_obiekt_dosli_dzhennia.pdf

6. Чорновол І. Теорія компаративних фронтирів. *Регіональна історія України*. 2009. Вип. 9. С. 41–66.

Тема 8

Місто в регіоні у міждисциплінарних історичних розвідках

Тематичний план

1. Історична географія та історична урбаністика у регіональних вимірах.
2. Місто на мапі світу, країни, регіону: історична географія, картографія і урбаністика.
3. Ментальне картографування: ментальні мапи й ментальні ландшафти.
4. Регіональна історична урбаністика й мікроісторія.
5. Мікроісторичний підхід та мікроісторичний аналіз в урбаністиці.

Основні поняття теми: історична географія, картографія, ментальне мапування, етнічне мапування, ментальний ландшафт, культурний ландшафт, «нова локальна історія», мікроісторичний аналіз, метод усної історії.

Рекомендована література:

1. Верменич Я. Історична регіоналістика: навч. посіб.; від. ред. В. А. Смолій К., 2014. 412 с.

2. Верменич Я. В. Історична урбаністика в Україні: теорія містознавства і методика літочислення. К. : Інститут історії України, 2011. 306 с.

3. Воловик В. М. Аналіз концепцій культурного ландшафту в американській та європейській географії. *Наукові записки [Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського]. Серія: Географія*. 2009. Вип. 19. С. 166–175. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_geogr_2009_19_27.

4. Медик Х. Микроистория. *Thesis*. 1994. Вып. 4. С. 193–202. URL: [Chttps://igiti.hse.ru/data/426/313/1234/4_3_3Medick.pdf](https://igiti.hse.ru/data/426/313/1234/4_3_3Medick.pdf)

5. Ревель Ж. Микроисторический анализ и конструирование социального // Одиссей. Человек в истории. Режим доступа: http://yakov.works/libr_min/17_r/ev/vel.html.

6. Рєпіна Л. Между локальным и глобальным: поиски интегративных подходов. *Регіональна історія України*. В. 5. С. 9–25.

7. Рудницький С. Л. Українська справа зі становища політичної географії. Берлін: Укр. Слово, 1923. 282, [2] с.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	кількість балів	кількість одиниць	кількість балів	кількість одиниць	кількість балів	кількість одиниць	кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2	4	4
Відвідування семінарських занять	1	1	1	2	2	2	2	3	3
Відвідування практичних занять	1	1	1			1	1	1	1
Робота на семінарському занятті	10	1	10	2	20	2	20	3	30
Робота на практичному занятті	10	1	10			1	10	1	10
Завдання для самостійної роботи	10	2	10	2	10	2	10	2	10
Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом		-	59		59		70		83
Максимальна кількість балів: 271									
Ккоефіцієнт: $60 \div 271 = 0,221$									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота студентів полягає в опрацюванні текстів з дисципліни шляхом визначення їхньої концептуальної ваги.

План

1. Опрацювати текст.
2. Визначить його головну думку.
3. Скласти проблемний план.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Бетлій О. Міська історія: окреслення дослідницького поля. <i>Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна</i> . 2018. Т. 26. С. 9–17. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/15471 .	10

2	Лефевр А. Другие Парижи. <i>Логос</i> . 2008. № 3 (66). С. 141-147. URL: http://www.intelros.ru/pdf/logos_03_2008/08.pdf .	10
3	Грушевський М. «Порайонне історичне дослідження України та обслідування Київського вузла» // Грушевський М. С. Твори: у 50 т. Львів: Видавництво «Світ». 2015. Т.10. Кн. 1. С. 151–172. URL: http://hrushevsky.nbu.gov.ua/cgi-bin/hrushevsky/person.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21STR=0001204	10
4	Медик Х. Микроистория. Thesis. 1994. Вып. 4. С. 193–202. URL: https://igiti.hse.ru/data/426/313/1234/4_3_3Medick.pdf .	10
		40

6.3. *Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання*

Модульний контроль здійснюється у формі контрольних робіт.

6.4. *Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.*

Формою семестрового контролю є іспит, при оцінюванні студентів враховується рівень обізнаності з фактичним матеріалом та його новітніми науковими концептуальними репрезентаціями.

6.5. *Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю:*

1. Проаналізуйте, що є спільним у предметі та напрямках дослідження історичної регіоналістики та історичної урбаністики.
2. Розгляньте поняття «регіон» та основні підходи до регіонального поділу України.
3. Охарактеризуйте варіанти тлумачення понять «місто» та «урбанізація».
4. Проаналізуйте напрями та ракурси вивчення міста в регіоні, виокремивши проблему типології міст.
5. Проаналізуйте соціологічний підхід до вивчення міста у світових наукових практиках ХХ ст. (тематика, представники).
6. Проаналізуйте антропологічний підхід до вивчення міста у світових наукових практиках ХХ ст. (тематика, представники).
7. Проаналізуйте «просторовий» підхід до вивчення міста у світових наукових практиках ХХ ст. (тематика, представники).
8. Охарактеризуйте основні ракурси вивчення міста у рамках «нової міської історії» (кінець ХХ – початок ХХІ ст.).
9. Проаналізуйте дослідження міст у регіонах України у 1-й половині ХІХ ст. (які регіони, в який спосіб та якими дослідниками (1–2 імені) вивчалися).
10. Розгляньте, як саме регіональні урбаністичні студії розвивалися у 2-й пол. ХІХ – на початку ХХ ст. у межах історичної школи В. Антоновича.
11. Розгляньте, як саме регіональні урбаністичні студії розвивалися у 2-й пол. ХІХ – на початку ХХ ст. у межах історичної школи М. Грушевського.
12. Визначте, яку роль у накопиченні відомостей про регіон і місто в регіоні відіграли губернські архівні комісії (межа ХІХ–ХХ ст.)?

13. Охарактеризуйте діяльність церковних історико-археологічних товариств у справі вивчення історії міст на межі ХІХ–ХХ ст. (Поділля, Волинь, Київщина).
14. Охарактеризуйте регіональні урбаністичні дослідження в підрадянській Україні 20–30-х рр. ХХ ст. (особливості, зміст, організації).
15. Визначте, як саме М. Грушевський впровадив у життя ідеї «історичного районознавства» (сер. 1920-х – початок 1930-х рр.).
16. Проаналізуйте історію утворення та особливості діяльності Комісії порайонного дослідження України (сер. 1920-х – початок 1930-х рр.).
17. Охарактеризуйте стан розвитку регіональних досліджень міста на землях Західної України 20–30-х рр. ХХ ст. (І. Крип'якевич, В. Кубійович тощо).
18. Розгляньте, як саме оновлювалися історико-регіональні дослідження в Україні часів «відлиги».
19. Проаналізуйте проект створення «Історії міст і сіл Української РСР» як спробу відновити дослідження з міської історії у 1960-ті рр.
20. Визначте, які фактори впливали на адміністративно-територіальний устрій українських земель часів Середньовіччя та Ранньонового часу.
21. Визначте, які фактори впливали на адміністративно-територіальний устрій українських земель у ХІХ–ХХ ст.
22. Проаналізуйте історичну лімологію як дослідницький напрям регіонально-урбаністичних розвідок.
23. Проаналізуйте поняття «кордон», «прикордоння» та визначте, ким і коли була запроваджена до обігу «теорія фронтиру».
24. Визначте, як саме поняття «фронтир» може використовуватися для вивчення історії українських міст.
25. Розгляньте, в якій спосіб взаємодіють історична географія та історична урбаністика.
26. Проаналізуйте, як саме територія України та її міста репрезентувалися на мапах від давнини до сьогодення.
27. Розгляньте поняття «ментальна мапа» й «ментальне картографування» як інструмент упорядкування просторових уявлень.
28. Визначте засоби використання ментального картографування для дослідження історії міст в Україні.
29. Охарактеризуйте «нову локальну історію» (об'єкт, предмет, принципи дослідження).
30. Проаналізуйте внесок британських університетських центрів у процес становлення «нової локальної історії» у 2-й пол. ХХ ст.
31. Визначте, що саме й у який спосіб досліджує мікроісторія.
32. Розгляньте ефективність використання мікроісторичного підходу до вивчення міст і міських громад.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань

		(умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ

Разом: **120 год.**,

з них: лекції (20 год.), семінарські заняття (16 год.), практичні заняття (6 год.), лабораторні роботи (14 год.), самостійна робота (40 год.), модульний контроль (8 год.).

Теми	Т.1	Т.2	Т.3	Т.4	Т.5	Т.6	Т.7	Т.8
Лекції (теми, бали)	Л.1 (1 б.)	Л.2 (1 б.)	Л.3 (1 б.)	Л.4 (1 б.)	Л.5 (1 б.)	Л.6 (1 б.)	Л.7-8 (2 б.)	Л.9-10 (2 б.)
Семінарські заняття (теми, бали)		С.1 (11 б.)	С.2 (11 б.)	С.3 (11 б.)	С.4 (11 б.)	С.5 (11 б.)	С.6 (11 б.)	С.7 (11 б.)
Практичні заняття (теми, бали)		ПР до Т 2 (11б.)			ПР до Т 5 (11б.)		ПР до Т 7 (11б.)	
Самостійна робота	СР до Т 1,2 (10 б.)		СР до Т 3,4 (10 б.)		СР до Т 5,6 (10 б.)		СР до Т 7,8 (10 б.)	
Поточний контроль (вид, бали)	МКР 1 (25 балів)		МКР 2 (25балів)		МКР 3 (25балів)		МКР 4 (25балів)	
Семестровий контроль	екзамен							

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Верменич Я. Історична урбаністика в Україні: теорія містознавства і методика літочислення. Київ: Інститут історії України, 2011. С. 40–60.
2. Верменич Я. Історична регіоналістика: навч. посіб.; від. ред. В. А. Смолій. К., 2014. 412 с.
3. Верменич Я. В. Теоретико-методологічні проблеми історичної регіоналістики в Україні / Наук. ред. П. Т. Тронько. НАН України. Інститут історії України. К. : Інститут історії України, 2003. 516 с.
4. Дем'янчук Г., Дем'янчук А., Дем'янчук Б. Українське краєзнавство: сторінки історії. – К. : «Просвіта», 2006. – 296 с.

Додаткові:

1. Артамонова С. Краевед и историк Лаврентий Похилевич. URL: Режим доступу: <https://www.myslenedrevo.com.ua/ru/Sci/History/Kupola/Vol03/Poxylevych.html>
2. Беньямин В. Париж, столица девятнадцатого столетия // Произведение искусства в эпоху его технической воспроизводимости. Избранные эссе. М.: «Медиум», 1996. С. 141–162.
3. Бетлій О. Міська історія: окреслення дослідницького поля. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна*. 2018. Т. 26. С. 9–17. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/15471>.
4. Верменич Я.В. Мікроісторія як проблемне поле соціогуманітарних досліджень. *Український історичний журнал*. 2010. №4. С. 156-169. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/105487>
5. Воловик В. М. Аналіз концепцій культурного ландшафту в американській та європейській географії. Наукові записки [Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського]. Серія: Географія. 2009. Вип. 19. С. 166–175. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_geogr_2009_19_27.
6. Бродель Ф. Місто як таке // Бродель Ф. «Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV–XVIII ст.», т. 1, с. 414–440. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Fernand_Braudel/Materialna_tsyvilizatsiia_ekonomika_i_kapitalizm_XV-XVIII_st_Tom_1/.
7. Грушевський М. «Порайонне історичне дослідження України та обслідування Київського вузла». Львів: Видавництво «Світ». 2015. Т.10. Кн. 1. С. 151–172. URL: http://hrushevsky.nbu.gov.ua/cgi-bin/hrushevsky/person.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FM T=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21STR=0001204
8. Зиммель Г. Большие города и духовная жизнь. [URL: http://www.ruthenia.ru/logos/number/34/02.pdf](http://www.ruthenia.ru/logos/number/34/02.pdf)
9. Ковальська-Павелко І. М. Історична регіоналістика, історичне краєзнавство та історична урбаністика: демаркація предметних полів. *Грані*. 2014. № 6 (110). С. 161–167.
10. Китинг М. Новый регионализм в Западной Европе. *Логос*. 2003. № 6 (40). С. 67–116. URL: <http://www.pavroz.ru/files/keatingnewregionalism.pdf>.
11. Колесник М.П. Історичне товариство Нестора-літописця та його вклад в розвиток історичної науки в Україні. *Український історичний журнал*. 1995. № 5.С. 28–36.

12. Костиця М. Ю. Волинське церковно-археологічне товариство та його роль у розвитку краєзнавства. *Краєзнавство*. 2005. №1–2.
13. Медик Х. Микроистория. *Thesis*. 1994. Вып. 4. С. 193–202. URL: [Chttps://igiti.hse.ru/data/426/313/1234/4_3_3Medick.pdf](https://igiti.hse.ru/data/426/313/1234/4_3_3Medick.pdf).
14. Папакіна Т. П. Діяльність комісій порайонного дослідження історії України ВУАН (на матеріалах Інститут Рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) *Архівознавство. Археографія. Джерелознавство*. 2001. Вип. 3. С. 334–346. URL: [irbis-nbuv.gov.ua > cgi-bin > opac > search > rks_2000_5_7](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/opac/search/rks_2000_5_7)
15. Парк Р. Город как социальная лаборатория [Електроний ресурс]. URL: https://sociologica.hse.ru/data/2011/03/30/1211856691/2_3_1.pdf.
16. Прато Б. Дж., Пардо І. Урбаністична антропологія // Місто: історія, культура, суспільство. 2016. В. 1. URL: <http://mics.org.ua/journal/index.php/mics/article/view/2/1>
17. Прокопчук В. С. Від «зоряності» – до занепаду: українське краєзнавство кінця 20-х – початку 30-х рр. XX ст.. URL: <file:///C:/Users/Master/Desktop/05-Prokopchuk.pdf>.
18. «Поверх кордону»: концепція прикордоння як об'єкт дослідження. *Україна модерна*. 2011. № 18. 47–78. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Lepiavko_Serhii/Poverkh_kordonu_kontseptsiia_prykordonnia_iak_obiekt_doslidzhennia.pdf.
19. Ревель Ж. Микроисторический анализ и конструирование социального // Одиссей. Человек в истории. Режим доступа: http://yakov.works/libr_min/17_r/ev/vel.html.
20. Репина Л. Между локальным и глобальным: поиски интегративных подходов. *Регіональна історія України*. В. 5. С. 9–25.
21. Репина Л.П. Місто, суспільство, цивілізація: історична урбаністика у пошуках синтезу [Електроний ресурс]. URL: <http://socio.125mb.com/gorod-obschestvo-tsvivilizatsiya-istoricheskaya-17844.html>
22. Рудницький С. Л. Українська справа зі становища політичної географії. Берлін: Укр. Слово, 1923. 282, [2] с. URL: <https://diasporiana.org.ua/politologiya/3358-rudnitskiy-s-ukrayinska-sprava-zi-stanovishha-politichnoyi-geografiyi/>
23. Савчук В. О. Краєзнавчий рух України другої половини 1920-х – першої половини 30-х років XX ст.: у лещатах політики одержавлення. URL: <file:///C:/Users/Master/Desktop/54706-111207-1-SM.pdf>
24. Сахновський О. Мікроісторія як напрям історичних досліджень. *Історична панорама*. 2014. Вип. 18. С. 65–78.
25. Сігал С. «Етнічне мапування як ідеологія простору» (Львів, листопад 2015). URL: <https://zbruc.eu/node/44264>.
26. Свищ О. Краєзнавчі дослідження Івана Крип'якевича. *Наукові зошити історичного факультету Львівського університету*. 2012-2013. Вип. 13-14. С. 176-186. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzif_2012-2013_13-14_15. Т
27. Соля Э. Как писать о городе с точки зрения пространства. URL: http://www.intelros.ru/pdf/logos_03_2008/07.pdf.
28. Тронько П. «Історія міст і сіл України»: досвід і нагальні проблеми видання. *Краєзнавство*. 2009. №3–4. С. 40–42. URL: <file:///C:/Users/Master/Desktop/06-Tronko.pdf>.
29. Франко І. Галицьке краєзнавство. URL: <http://www.i-franko.name/uk/Misc/1892/GalyckeKrajeznavstvo.html>

30. Чорновол І. Теорія компаративних фронтирів. *Регіональна історія України*. 2009. Вип. 9. С. 41–66.

31. Швидько Г. «Історія міст і сіл» – видання, яке не має світового аналогу. URL: https://www.dnipro.lib.dp.ua/istoriya_mist_kraeznavchi_doslidzhennya.

32. Ясь О. Історик і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок XIX – 80-ті роки XX ст.): У 2 ч. / Відп. ред. В. А. Смолій. К.: Інститут історії України, 2014. Ч. 1. 587 с.; Ч. 2. 650 с.

Електронний ресурс:

1. «Локальна історія». URL: <http://localhistory.org.ua/>

2. Місто: історія, культура, суспільство: часопис. 2016–2019. №№1–6. URL: <http://mics.org.ua/?p=707>

3. Регіональна історія України : зб. наук. пр. / Ін-т історії України НАН України. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EJRN&P21DBN=EJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=JUU_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=I=&S21COLORTERMS=0&S21STR=regions.

4. Центр міської історії Центрально-Східної Європи. URL: <https://www.lvivcenter.org/>